

De verliefde engel

Ander werk van Bart Koubaa

Vuur (roman, 2000) Debuutprijs 2001

Lucht (roman, 2005)

Het gebied van Nevski (roman, 2007)

De Leraar (roman, 2009)

Maria van Barcelona (roman, 2010)

De Brooklynclub (roman, 2012)

De vogels van Europa (roman, 2014)

Een goede vriend (roman, 2016)

Ninja Nero (roman, 2018)

Het leven en de dood van Jacob Querido (roman, 2019)

Dansen in tijden van droogte (essay, 2021)

Bart Koubaa

De verliefde engel

Amsterdam · Antwerpen
Em. Querido's Uitgeverij BV
2024

De auteur ontving voor dit boek een werkbeurs
van Literatuur Vlaanderen.

Copyright © 2024 Bart Koubaa
Voor overname kunt u zich wenden tot Em. Querido's
Uitgeverij BV, Weteringschans 259, 1017 XJ Amsterdam.

Omslag Bart Heideman
Foto binnenwerk Luna-Qmar Van den Bossche

ISBN 978 90 214 6306 3 / NUR 301
www.querido.nl

Voor alle kinderen

Manhattan of de ontdekking
van de werkelijkheid, *zomer*

'Liefde is het buitengewoon moeilijke besef dat iets anders dan
jezelf echt is. Liefde, en dus kunst en moraal, is de ontdekking
van de werkelijkheid.'
– Iris Murdoch

I

¹ Toen Afghanistan nog aan de zee lag,
lang voor hij op aanraden van Laïla Koubaa
een gedicht begon te schrijven,
bevolkten bacteriën het zilte water
die het zonlicht aanbaden
en daarvoor dankbaar kalk teruggaven.
Zo werd laag na laag gevormd,
op de bodem van het ondiepe blauw
waaruit alle magie ontstond:
de tijd en de kalksteen
die de wereld innerlijk bijeenhielden.

² Maar toen de eerste vogels
aanzelend met hun vleugels klapten,
terwijl een zichtbare en twee verborgen manen
rond de aarde draaiden,
herinnerden de continenten zich de oerknal,
die alles wat één was uit elkaar haalde,
en openden grillige opwellingen
in de aardmantel een wilde oceaan
tussen Afrika en India en Antarctica,
waardoor Afrika en Europa
uiteen werden getrokken.

³ En een hooggebergte verrees,
van de Pyreneeën over de Alpen,
de Karpaten en de Dinarische Alpen,
over de Taurus, de Kaukasus en de Pontus
tot de Zagros, de Hindoekoesj,
de Karakoram en de Himalaya,
en midden in deze gordel
besloten kleine continenten, elk met hun eigen logica,
zich samen te voegen tot Afghanistan,
waar de oeroude kalksteen uit de zee
door lukrake botsingen opwaarts werd geduwd.

⁴ Maar ook het magma,
vloeibaar gesteente diep onder de aardkorst,
tarte de wetten van de zwaartekracht
en duwde zijn verzadigde vloeistoffen
door spleten en breuklijnen omhoog,
waardoor het de koude kalksteen de adem ontnam
en hem oploste, waarna hij,
zoals een rups een vlinder wordt,
uitkristalliseerde tot een ertsrijk gesteente
dat miljoenen jaren wachtte
om ontdekt te worden.

⁵ De blauwe steen, zich diep verschuilend
in de Sar-i-Sangmijnen
tussen de onverzettelijke bergen in de vallei
waar de Kokcha haar weg
naar de Amu Darja zocht,
werd 3600 jaar voor de geboorte van Zarathustra
blootgelegd door mannen
die verkleumd maar onverschrokken
in een schacht waren afgedaald
en verwonderd de witte, dooraderde steen
met fakkels beschenen.

⁶ En toen de fakkels onverwachts doofden,
bouwden ze met sprokkelhout een kleine tipi
die ze vulden met steppegras dat ze in hun nederzetting
hadden geoogst en gedroogd,
en een van hen schraapte een vuursteen
langs het vuurslag tot een kleine vonk
als een meisje in het gras sprong,
zonder de vuurgoden te beledigen,
en toen de vlammen wapperden
als de staarten van hun uitgeruste paarden
werden de fakkels weer aangestoken.

⁷ In de stukken witte kalksteen
die ze geestdriftig met hamers
van de rotswanden lossloegen
openbaarden zich grillige blauwe vlekken,
waardoor de doffe kloppen kortstondig verstilden.
Ook diep onder de grond
keken ze naar de hemel,
en wezen ze naar het helblauw
waarin gouden spikkels schitterden
die hun ogen verbonden
tot leeuwen en vissen en boogschutters.

⁸ De mannen vulden hun zadeltassen
met de brokken blauwe steen
en trokken door snijdende sneeuwstormen,
ongetemde bergketens
en door hun paarden gehaat gebied
stapvoets naar hun nederzetting,
zonder te zingen,
zonder het hoofd af te wenden,
in gedachten bij het vuur,
de warme schoot van hun vrouwen en de blauwe steen
waarin hun toekomst stond geschreven.

⁹ En de ruiters,
hemel en aarde in het klein,
die de mijnschacht
waaronder het goddelijke blauw zich bevond
hadden afgesloten met dikke takken en stenen
en zich geen zorgen maakten
over de sporen die hun paarden
in de sneeuw achterlieten,
die ruiters
naderden hun nederzetting met een inzicht:
de steen is over verre afstanden te vervoeren.

¹⁰ En in het hooggebergte van de Hindoekoesj,
waar de Kokcha in de Amu Darja vloeit,
werd Shortugai opgericht,
vanwaar de blauwe steen,
de ondoorzichtige lapis lazuli,
bezongen en bejubeld
om zijn oogverblindende schoonheid
en zijn vermogen diepe vrede
en heldere inzichten
met zich mee te brengen,
de wereld veroverde.

¹¹ En de boeren, het hoofd gebogen,
verzochten om regen,
en de handelaars, de handen ten hemel,
smeekten om mooi weer,
waardoor de goden aan het twijfelen werden gebracht
terwijl de azuurblauwe steen
de koninklijke graftombes van Ur bereikte
en de Indusvallei, waarmee Tweestromenland
handeldreef en waar de stenen in zeilboten
werden geladen om door zuiderwinden voortgestuwd
Europa en Gent en zijn hand te bereiken.

2

¹ En zoals de dichter
die de pen opneemt
er voor de rest van zijn dagen
aan vasthangt,
zo hangt
wie de blauwe steen opneemt
er voor de rest van zijn dagen aan vast,
en hij had de steen voor het eerst in handen
bij zonsopkomst op 19 juni 2022,
en hij gooide hem op,
bestudeerde hem.

² Hoewel hij
niet het minste idee had
wat de ambitie was
van de blauwe steen,
hoewel hij hem vroeg
of hij wilde rollen of vliegen
en hem tegen zijn oor hield
zonder een antwoord te krijgen,
kuste hij hem
en slingerde hem weg
als een stok voor een herdershond.

³ En toen hij bij zonsondergang
de steen naderde,
zonder hem echt te zoeken,
en tussen de adelaarsvaren
een glimp opving
van het wonderlijke blauw
dat uit de eeuwige hemel
leek neergedaald,
door niets of niemand tegengehouden
als was het van geen belang,
werd hij door minzaam geluk overvallen.

⁴ Maar op het moment
dat hij de steen oprapte,
trok een schok door hem heen
en begreep hij
dat ze nog een lange weg
hadden te gaan
en dat hij de steen daarom moest weggooien.
Dus gooide hij hem weg,
maar kort daarna
raapte hij hem weer op
en gooide hij hem weer weg.

⁵ Zo liep hij verder,
de blauwe steen weggooiend en volgend,
hem oprapend en weer weggooiend,
geen idee waar hij vandaan kwam,
of waar hij naartoe ging,
niet zozeer een kwestie van geografie
of van tijd,
maar eerder een loslaten van zekerheid,
een poging tot vrijheid in zekere zin,
hoewel hij daar de steen volgend
zijn bedenkingen bij had.

⁶ Dus liet hij los en vloog zes uur
in de tijd terug om op 9 juli 2022
op JFK Airport te landen,
waar hij bij de controle niet werd geloofd
dat hij dezelfde man was
als de man op de foto op zijn paspoort,
omdat die man geen baard had
en hij wel.
En niet zeker of hij wel de man was
die hij zou moeten zijn,
mocht hij Amerika binnen: Amerika!

⁷ En hij stapte in een gele taxi,
die op weg naar Manhattan
met regelmaat passeerde
langs billboards en lichtreclames
waarop stond: DISCOVER REALITY.
En de taxichauffeur,
lichtzinnig als een ekster
van het veelvuldig in de achteruitkijkspiegel kijken,
stopte op de hoek van 136th Street en Riverside Drive,
en hij stapte uit en de chauffeur stapte,
zijn dollars tellend, weer in.

⁸ En hoewel hij niet vertrouwd
was met de trappen
waarop een oude Puerto Ricaan
een joint zat te roken,
liep hij naar boven,
tikte een code
van een kleine kluis in
en vond een sleutel
waarmee hij de glazen deur
van flatgebouw 587
voor het eerst openmaakte.

⁹ En door een klein raam van appartement 4A,
boven de L-vormige zitbank
waarop hij veertien dagen en nachten
zou slapen of niet,
ontwaarde hij in al haar frisheid
de Hudson,
die moedig naar de haven van New York
en New Jersey stroomde
en door de schoonheid van de valleien
waar ze passeerde
de Rijn van Amerika werd genoemd.

¹⁰ En moedig stromend
trok de Hudson met een onwrikbare kracht
aan de blauwe steen in zijn broekzak.
Als hij echter,
buigend voor de wetten van de rivier,
de steen in haar levendige water
had proberen te mikken,
dan had hij het raam aan diggelen gegooid,
en zouden zijn Amerikaanse nachten
nog erger worden
dan ze al gingen worden.

¹¹ Hoezeer hij ook zijn lot
in eigen handen dacht te hebben
en afstand wilde doen van de blauwe steen,
waarvan gezegd werd
dat hij heldere inzichten bracht,
eerlijk en oprecht maakte
en innerlijke waarheid
hielp vinden en deze te accepteren,
hoezeer hij hem ook wilde toevertrouwen
aan de Rijn van Amerika:
de steen bleef binnen handbereik.